

เรื่องนักสืบในสื่อยอดนิยม

Detective Stories In Popular Media

ฉลองรัฐ เอมมาลย์ชลมารค *

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้เป็นบทความวิชาการมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงที่มาและรูปแบบของเรื่องนักสืบ ผลการศึกษาพบว่าเรื่องนักสืบสมัยใหม่มีพัฒนาการสืบเนื่องมาราว 2 ศตวรรษ ระยะเวลาแรกแพร่หลายในรูปแบบสิ่งพิมพ์จำพวกวรรณกรรม ต่อมาเมื่อสื่อภาพและเสียงอย่างภาพยนตร์และโทรทัศน์เกิดการขยายตัวมากขึ้น เรื่องเล่าเรื่องนักสืบก็ถูกนำไปผลิตอย่างแพร่หลายในรูปแบบของภาพยนตร์และโทรทัศน์และได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง รวมถึงมีการพัฒนาด้านรูปแบบที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น การนำไปผสมกับเรื่องเล่าชนิดอื่นๆ ปัจจุบันเรื่องนักสืบจัดเป็นเรื่องเล่าที่ได้รับความนิยมอย่างสูงโดยเฉพาะเมื่อไปปรากฏตัวอยู่ในสื่อหลักอย่างสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ และภาพยนตร์

Abstract

The academic article is aimed at studying origin and formats of detective stories. An analysis showed that modern detective stories have shown their development through two centuries. Primarily, they were found extensively in the form of print media. Later on, as audio-visual media like motion pictures and televisions had grown, detective stories were widely produced in the forms of motion pictures and televisions and gained much more popularity as well as being further developed in several formats including a combination of detective stories and other kinds of stories. Presently, detective stories are considered highly popular stories, particularly in mainstream media like print media, televisions and motion pictures.

บทนำ

เรื่องนักสืบ (Detective) หรือที่บางครั้งเรียกกันว่า เรื่องสืบสวนนั้น เป็นเรื่องเล่าประเภทหนึ่งที่ได้รับ ความนิยมมากที่สุด ดังจะพบว่าทั้งสังคมตะวันตกและสังคมตะวันออกต่างล้วนมีเรื่องนักสืบเป็นที่นิยมในสังคมของตน เช่นฝั่งตะวันตกมีนักสืบที่มีชื่อเสียงอย่างเชอร์ล็อก โฮลมส์ ส่วนฝั่งตะวันออก ก็มี เปาปุ้นจิ้น ซึ่งเรื่องเล่าของทั้งเชอร์ล็อก โฮลมส์ และ เปาปุ้นจิ้น ต่างก็ล้วนได้รับความนิยมแพร่หลาย จนถูกผลิตซ้ำผ่านสื่อหลายแขนง ทั้งสิ่งพิมพ์ อย่างนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเรื่องนักสืบจะไปปรากฏในสื่อชนิดใด ต่างล้วนมีรากเหง้าและลักษณะร่วมที่สืบสานต่อกันมา ซึ่งบทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะสืบค้นหาที่มา และรูปแบบของเรื่องนักสืบ ในฐานะเป็นเรื่องเล่ายอดนิยมของผู้คนทั่วโลก

* ฉลองรัฐ เอมมาลย์ชลมารค

รองคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

อาจารย์ประจำหลักสูตร นิเทศศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่มาของเรื่องนักสืบ

เรื่องนักสืบจัดว่ามีพัฒนาการมายาวนาน โดยการถือกำเนิดแรกเริ่ม มาจากวงการวรรณกรรมก่อน ภายหลังจากแพร่หลายสู่สื่ออื่นๆ วิโรจน์ สุทธิสีมา (2553 : 114) กล่าวถึงที่มาของเรื่องนักสืบ หรือแนวสืบสวนนี้ว่า ต่างเป็นหนึ่งผลงานของนักประพันธ์เอก เอ็ดการ์ แอลแลน โป (Edgar Allan Poe) ทั้งสิ้น นักเขียนผู้นี้มีผลงานชิ้นยอดเยี่ยมเรื่อง ฆาตกรรมที่ถนนมอร์ก (The Murders in the Rue Morgue) ตีพิมพ์เมื่อปี 1841 ตัวเอกเป็นนักสืบชื่อ โอกุส ดูแป็ง (Auguste Dupin) เป็นนักสืบที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด ต้องสืบคดีเกี่ยวกับการตายของแม่ลูกคู่หนึ่ง ที่ฆาตกรแทบไม่ทิ้งร่องรอยให้ติดตามได้เลย

ในแวดวงวรรณกรรมสืบสวน The Murders in the Rue Morgue ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นต้นแบบของเรื่องสืบสวนอีกมากมาย ผู้เชี่ยวชาญด้านเรื่องนักสืบ บรม พนมแดง (2545 : 39) กล่าวถึงนิยายนักสืบเรื่องนี้ว่า “เรื่องสั้นเรื่อง ‘ฆาตกรรมที่ถนนมอร์ก’ ของเอ็ดการ์ แอลแลน โป นิยายสืบสวนสมัยใหม่เรื่องแรกของโลกได้สร้างความเป็นครั้งแรกให้กับวรรณกรรมตระกูลเรื่องนักสืบหลายต่อหลายอย่าง อาทิเช่น ปริศนาในห้องปิด ตัวละครต่อเนื่อง นักสืบเก๋อ้วน และหรือการให้คูปู่นักสืบเป็นผู้บรรยายเรื่องแต่ยังมีความเป็นครั้งแรกอีกอย่างที่ถูกมองข้ามไป นั่นคือการให้สัตว์เข้ามามีบทบาทสำคัญ ฆาตกรรมปริศนาในเรื่องนี้เกิดจากฝีมือของลิงอูร์อูตัง”

ความนิยมที่มีต่อเรื่อง The Murders in the Rue Morgue นี้ แม้กาลเวลาผ่านไปเนิ่นนาน ก็ไม่อาจลบเลือนคุณค่าของเรื่องนี้เล่าเรื่องนี้ได้ เพราะมันถูกนำมาผลิตซ้ำในรูปแบบภาพยนตร์อีกหลายครั้ง เรื่องที่ผู้ชมจดจำได้ดีคือ ฉบับสร้างในปี 1971 กำกับโดย กอร์ดอน เฮสเลอร์ (Gordon Hessler) นำแสดงโดย เจสัน โรบาร์ดส (Jason Robards) อีกฉบับสร้างเมื่อปี 1986 กำกับโดย จีโนต ชวาร์ค (Jeannot Szwarc) นำแสดงโดย จอร์จ ซี สก็อต (George C. Scott)

สำหรับเรื่องนักสืบที่แพร่หลายในระดับสากลและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางดูเหมือนจะไม่เรื่องใดเกินเรื่องของนักสืบที่ชื่อเชอร์ล็อก โฮล์มส์ (Sherlock Holmes) เพราะชื่อเสียงและการสืบคดีของเขาเป็นที่จดจำแพร่หลาย แม้แต่คนที่ไม่ชอบอ่านเรื่องนักสืบก็อาจต้องเคยได้ยินชื่อของเขา

เชอร์ล็อก โฮล์มส์เป็นตัวละครในงานเขียนของ อาเธอร์ โคนัน ดอยล์ (Arthur Conan Doyle) โดยปรากฏตัวครั้งแรกในเรื่องสั้นชื่อ A Study in Scarlet (1887) เชอร์ล็อก โฮล์มส์ มีความโดดเด่นในเชิงการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เขา มีคูปูชื่อ ดร.วัตสัน เรื่องราวของนักสืบนาม เชอร์ล็อก โฮล์มส์ นี้ ถูกเขียนขึ้นมาทั้งหมดจำนวน 60 เรื่อง เป็นนวนิยาย 4 เรื่อง และเรื่องสั้น 56 เรื่อง โดยเรื่องแรกตีพิมพ์ในหนังสือชื่อ Beeton's Christmas Annual ประจำปี 1887 ซึ่ง จอห์น เท็ดวสันต์ (2545 : 12) ผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมสืบสวนอีกคนของไทยอธิบายถึงการปรากฏตัวครั้งแรกของ เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ว่า “สมัยนั้น Beeton's Christmas Annual ฉบับเปิดตัว เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ราคาขายเล่มละ 1 ชิลลิง แต่ปัจจุบันมูลค่าของนักสะสมหนังสือเก่าหายากพุ่งปรุ๊ดไปอยู่ระหว่าง 10,000-15,000 ปอนด์ ถ้าคิดเป็นเงินไทยก็เหยียบล้านนะชะรับ”

เรื่องราวของ เชอร์ล็อก โฮล์มส์ ได้รับความนิยมไม่เพียงแต่ในแวดวงวรรณกรรม แต่ยังได้รับความนิยมข้ามสื่อด้วย โดยเฉพาะเมื่อถูกนำไปผลิตซ้ำในสื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์อยู่หลายครั้ง โดยในยุคร่วมสมัยมีละครโทรทัศน์ที่ได้รับความนิยมมากคือเรื่อง Sherlock (2010) ผลิตโดยสถานีโทรทัศน์บีบีซี ของอังกฤษ มีการปรับเรื่องให้ร่วมสมัยมากขึ้น โดยนักแสดง เบนดิกต์ คัมเบอร์แบทช์ (Benedict Cumberbatch) รับบทเป็นเชอร์ล็อก โฮล์มส์ ส่วนภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับเชอร์ล็อก โฮล์มส์ เรื่องที่มีความร่วมสมัยเรื่องหนึ่งคือ Sherlock Holmes (2009) กำกับโดยกาย ริทชี (Guy Ritchie) นักแสดงที่รับบทเชอร์ล็อก โฮล์มส์ คือโรเบิร์ต ดาวันีย์ จูเนียร์

(Robert Downey, Jr.) สำหรับภาพยนตร์เรื่องนี้ ได้รับความสำเร็จด้านรายได้เป็นอย่างดี ทำรายได้รวมกว่า 500 ล้านดอลลาร์

อย่างไรก็ดีชี้ให้เห็นว่านักประพันธ์ชายเท่านั้นที่จะเขียนเรื่องนักสืบได้ดีเพราะมีนักประพันธ์สตรีหลายท่านได้สร้างสรรค์เรื่องนักสืบได้อย่างโดดเด่นตัวละครนักสืบชายที่มีชื่อเสียงบางคนก็มีที่มาจากจินตนาการของนักประพันธ์สตรีด้วย เช่น ตัวละครแอร์กูล ปัวโร (Hercule Poirot) ที่เป็นขวัญใจของนักอ่านทั่วโลก เกิดจากฝีมือประพันธ์ของ อกาธา คริสตี้ (Agatha Christie) สตรีชาวอังกฤษนั่นเอง และอาจกล่าวได้ว่า ชื่อเสียงของ นักสืบ แอร์กูล ปัวโร นี้ เป็นนักสืบที่มีคนจดจำได้มากที่สุดคนหนึ่ง จะเป็นรองก็เพียงแค่ เซอร์ลีโอ โอล์มส์ เท่านั้น

อกาธา คริสตี้ ปัจจุบันได้รับการยอมรับว่าเป็นนักเขียนยอดเยี่ยมตลอดกาลด้วยผลงานเรื่องนักสืบของเธอเกือบทั้งหมดได้รับการพิมพ์ซ้ำอย่างกว้างขวาง ประสบความสำเร็จด้านยอดขายอย่างยิ่ง ดังที่ ยอร์ฟ อมิซิทตัส และกอร์ดอน เก็กโค (2012:78) ระบุว่า “งานของอากาธานั้น ขยายไปทั่วโลกกว่า 4 พันล้านเล่ม มีคนนำไปแปลร้อยกว่าภาษา” สำหรับเรื่องนักสืบเรื่องเด่นของเธอคือ Murder on the Orient Express ตีพิมพ์ปี 1934 และถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ในปี 1974 กำกับการแสดงโดย ซิดนีย์ ลูเม็ต (Sidney Lumet) ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จทั้งเชิงรายได้และเชิงคุณภาพ

สำหรับนักประพันธ์สตรีที่สามารถประพันธ์เรื่องนักสืบได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวาง กล่าวกันว่ามียี่ท่าน ประกอบด้วย อกาธา คริสตี้ (Agatha Christie), โดโรธ แอล. ซาเยอร์ส (Dorothy L. Sayers), มาร์เจอร์ อัลลิงแฮม (Margery Allingham) และไนโอ มาร์ช (Ngaiio Marsh) ซึ่ง เรื่องเดช จันทรคีรี (2543 : 8) เรียกนักเขียนสตรีทั้งสี่นี้ว่า สี่สตรีมือทอง หรือ The Great Female Foursome สำหรับจุดแรกเริ่มของเรื่องนักสืบในเมืองไทยมีประวัติที่น่า

สนใจไม่น้อย ในอดีตเรื่องนักสืบได้รับความสนใจจากชาวไทยมากพอควร และมีความแพร่หลายมานาน โดยในหมู่นักเสพวรรณกรรมยกย่องกันว่ารัชกาลที่ 6 ทรงเป็นผู้ที่มีพระปรีชาสามารถในการพระราชนิพนธ์เรื่องเชิงสืบสวน ดังที่ บรม พนมมถ (2545 : 24) ผู้เชี่ยวชาญเรื่องนักสืบ ระบุว่า “พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงเป็นชาวไทยคนแรกที่ได้สัมผัสรับรู้ทั้งบทบาทของนักสืบโอ๊กิส ดูแป็ง และนักสืบเซอร์ลีโอ โอล์มส์” อีกทั้งยังทรงพระราชนิพนธ์เรื่องสั้นเชิงสืบสวนหลายเรื่อง อาทิ นิทานทองอิน ลงพิมพ์ในวารสารทวีปัญญา ช่วงพ.ศ. 2447-2448 นอกจากนี้ วินทร์ เลียววาริณ (2548 : 27) ยังระบุอีกว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ เคยทรงใช้พระนามแฝง रामจิตติ แปลนัยานักสืบเรื่องแมลงป่องทอง (The Golden Scorpion, 1971) ตีพิมพ์เป็นภาษาไทยด้วย

ส่วนที่มาของคำว่าเรื่องนักสืบและคำว่า “นักสืบ” นั้น นักเขียนเอกของไทยอย่าง สุขชาติ สวัสดิ์ศรี (2544 : 184) ระบุถึงที่มาไว้ดังนี้ “คำว่า นักสืบ ได้อุบัติขึ้นครั้งแรกในภาษาไทยเมื่อประมาณ พ.ศ. 2477-2478 สืบเนื่องมาจากคำว่าเรื่องสืบสรรพการ เป็นปฐม คำว่าเรื่อง สืบสรรพการเอง ก็ค่อยๆกลายเปลี่ยนมาเป็นคำว่า เรื่องนักสืบ อย่างที่ใช้เรียกกันทั่วไปตามขนบงานเขียนประเภท Detective Story” นอกจากนี้ สุขชาติ สวัสดิ์ศรี ยังระบุอีกว่า เรื่องสั้นในอดีตของไทย มักใช้คำว่า พ่อสืบ ท่านสืบ บางครั้งก็มีแม่สืบ ต่อมา น.ม.ส. เขียน เรื่องสืบสรรพการ เลียงที่จะระบุเพศของนักสืบ ดังนั้น น.ม.ส. จึงถือเป็นนักเขียนท่านแรกที่ใช้คำว่า นักสืบ

รูปแบบของเรื่องนักสืบ

แม้ในโลกของเรื่องเล่าจะมีเรื่องนักสืบอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะปรากฏอยู่ในสื่อใดก็ตาม แต่เราสามารถสรุปภาพรวมของรูปแบบเรื่องเล่าเชิงสืบสวนนี้ได้เป็นสองแบบคือ แบบคลาสสิก หรือ ที่เรียกกันว่า ฮูดันนิท (Whodunnit) กับแบบที่สองซึ่งเรียกกันว่า ฮาร์ด บอยล์ด (Hard Boiled)

(1) แบบคลาสสิก เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเรื่องนักสืบชุด เซอร์ล๊อค โฮล์มส์ เป็นเรื่องสืบสวนรูปแบบคลาสสิก ซึ่งมีแนวเรื่องเป็นของตนเอง ซึ่งมักเรียกกันว่า แนวเรื่องแบบ Whodunit หรือการสืบสวนที่มุ่งไปสู่การเปิดเผยว่า ใครเป็นคนทำ ใครเป็นผู้ก่อเหตุอื่นๆ โทโดรอฟ (Todorov, 1988 : 161) กล่าวถึงเรื่องสืบสวนแบบ whodunit ว่า “มีรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจอยู่สองแนวทางคือ Curiosity คือดำเนินเรื่องจาก ผล (Effect) ไปหาเหตุ (Cause) เริ่มจากผลลัพธ์เช่น พบศพ หรือร่องรอยบางอย่าง แล้วสืบหาไปที่ต้นเหตุ ซึ่งอาจเป็นผู้ต้องสงสัย หรือแรงจูงใจในการก่อเหตุ รูปแบบที่สองก็คือ Suspense ซึ่งเรื่องจะเริ่มจากเหตุ (Cause) ไปหาผล (Effect) โดยแรกเริ่ม มักเปิดเผยให้รู้ถึงตัวผู้จะก่อการ เช่น กลุ่มโจรที่เตรียมปล้น ความสนใจของผู้อ่านหรือผู้ชมจะจดจ่ออยู่ที่เหตุการณ์ซึ่งกำลังจะเกิดขึ้น รวมถึงผลลัพธ์ที่จะตามมา เช่น ความตาย อาชญากรรม และการต่อสู้เป็นต้น”

ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ (2545 : 354) กล่าวถึงลักษณะโดยรวมของเรื่องราวนักสืบในยุคคลาสสิกว่า “โดยทั่วไปนิยายนักสืบมักเริ่มต้นด้วยศพ สถานการณ์และรูปการณ์แวดล้อมล้วนสื่อให้เชื่อว่านี่คือฆาตกรรมปัญหาคือใครเป็นคนทำ ทุกคนแม้แต่ตำรวจล้วนไม่สามารถคลี่คลายปมปริศนาฆาตกรรมได้ จำต้องอาศัยนักสืบสมัครเล่นเข้ามาช่วยไขปริศนา”

สุทธากร สันติธวัช (2538 : 304) อธิบายถึง เรื่องแบบ Whodunit ในภาพยนตร์ว่า “จุดสนใจเกี่ยวกับตัวนักสืบอยู่ที่ความเก่งกาจของเขาในการคลี่คลายคดี และองค์ประกอบทั้งหมดของภาพยนตร์ก็จะมุ่งมาที่จุดนี้ ผลที่ได้ก็คือตัวนักสืบจะมีลักษณะเป็นวีรบุรุษชัดเจน และมีอยู่ด้านเดียวเท่านั้น”

เรื่องเดช จันทศิริ (2546 : 5) ผู้เชี่ยวชาญเรื่องสืบสวนของไทยกล่าวถึงพัฒนาการของเรื่องสืบสวนแบบ Whodunit ว่าชนบดดั้งเดิม นิยายนักสืบสนใจไขปริศนาว่า “ใครเป็นคนทำ” (Whodunit

Puzzle) ต่อมาเริ่มให้ความสนใจว่า “ทำได้อย่างไร” (Howdunit) หลังจากนั้นนิยายสืบสวนก็ปรับเข้าสู่การทำให้อ่านรู้ตัวคนทำตั้งแต่แรกแต่ก็ยังคงต้องการที่จะอ่านต่อไปเพราะต้องการรู้ให้ได้ว่า “ทำไมต้องทำ” (Whydunit)

(2) แบบฮาร์ด บอยล์ด เรื่องนักสืบแบบคลาสสิกได้รับความนิยมอยู่เป็นเวลานานจนกระทั่งมีเรื่องนักสืบอีกรูปแบบหนึ่งปรากฏขึ้น และได้รับความนิยมแพร่หลายอย่างรวดเร็ว นั่นคือแบบ ฮาร์ด บอยล์ด (Hard Boiled) โดยจุดเปลี่ยนสำคัญนี้เดินทางมามาถึงในปี 1929 เมื่อนักประพันธ์นาม แดชิล แฮมเมตต์ (Dashiell Hammett) ได้เขียนนิยายเรื่อง The Maltese Falcon ขึ้น ซึ่งต่อมาถูกเรียกขานกันว่าเป็นแนว “Hard Boiled” โดยนิยายเรื่องนี้ มีตัวเอกชื่อ แซม สเปนด (Sam Spade) เขาเป็นนักสืบเอกชนที่ค่อนข้างเก็บตัว มักสืบเรื่องราวต่างๆโดยอาศัยสัญชาตญาณ มีความแข็งกระด้าง ขอบถากถาง เหน็บแนม มีปฏิภาณไหวพริบดีมาก และมีความรักในศักดิ์ศรี ความสำเร็จของนิยายเรื่องนี้ทำให้ต่อมาถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์โดยผู้กำกับชื่อจอห์น ฮุสตัน (John Huston) ในปี 1941 ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จในเกือบทุกด้าน

ในแวดวงวรรณกรรมส่วนใหญ่มองว่าเรื่องสืบสวนแบบคลาสสิก Whodunit จัดเป็นแนวบุนหรือการใช้สติปัญญา มีจุดด้อยตรงที่ให้ความสำคัญกับการคลี่คลายว่าใครเป็นคนทำแต่ละเลยเรื่องการลงโทษคนผิดและไม่ให้ความสำคัญกับปฏิบัติการเชิงสืบสวนจึงทำให้เรื่องสืบสวนแบบคลาสสิกไม่ดูดีเท่าที่ควร ดังนั้นการมาถึงของเรื่องแบบฮาร์ด บอยล์ด ซึ่งจัดเป็นการสืบสวนเชิงบู๊ถึงลูกถึงคน นับเป็นการเติมเต็มส่วนที่ขาดหายไป ส่วน ลacey (Lacey, 2000 : 144) อธิบายถึงเรื่องแบบฮาร์ด บอยล์ด ว่าได้รับความนิยมมากในอเมริกาช่วงทศวรรษ 1930 ด้วยนักเขียน นวนิยายอย่าง แดชิล แฮมเมตต์ และ เรย์มอนด์ แชนด์เลอร์ (Raymond Chandler) โดยเฉพาะแฮมเมตต์ที่ได้รับการยกย่องว่ามีอิทธิพล

อย่างสูงต่อเรื่องสืบสวนแนวนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับรูปแบบและวิธีการเปิดเผยเรื่องราว นิยายแนวนี้มักมีการนำเสนอภาพชีวิตที่ไม่เน้นรสนิยมของผู้คน รวมถึงมีการนำเสนอที่ไม่ต้องยั่วยุในการแสดงออกทางเพศและความรุนแรงซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่แตกต่างไปจากเรื่องนักสืบแบบคลาสสิก

กล่าวโดยสรุป เรื่องนักสืบมีรูปแบบอยู่สองรูปแบบคือแบบคลาสสิกหรือรูปแบบการสืบหาว่าใครเป็นผู้กระทำผิด เช่นที่ปรากฏในเรื่องเซอร์ลอร์ดโฮล์มส์ ส่วนแบบที่สองคือ แบบฮาร์ด บอยล์ด ซึ่งนักสืบในเรื่องรูปแบบนี้ ส่วนมากเป็นนักสืบเอกชน ตัวนักสืบอาจไม่ใช่คนดีมากในการสืบหาความจริงตัวนักสืบมักต้องเข้าไปพัวพันกับคดีนั้นด้วย อย่างไรก็ตามแม้เรื่องนักสืบจะถูกแบ่งเป็นสองรูปแบบ แต่ทั้งสองรูปแบบนั้นก็มิได้หมายไปในทิศทางเดียวกัน นั่นคือการไขปริศนาที่ถูกปิดบัง ดังที่แอสตันลีย์ (Stanley, 2003 : 260) กล่าวถึงเรื่องนักสืบทั้งสองรูปแบบนี้ไว้ว่า “ไม่ว่าจะรูปแบบ คลาสสิก หรือ รูปแบบฮาร์ด บอยล์ด ก็จะเกี่ยวข้องกับการเปิดเผยเหตุการณ์ที่มีกเลวร้ายซึ่งเราไม่รู้ว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ทำไมถึงเกิดขึ้นและมันเป็นฝีมือของใคร ซึ่งมักจะต้องถูกเฉลยออกมาในตอนจบ นักสืบทุกคนจะต้องเจาะลึกให้ถูกที่ถูกทางเพื่อค้นหาความจริงโดยทั่วไปเรื่องนักสืบมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการฆาตกรรมซึ่งเรามักรู้ถึงผล แต่ไม่รู้สาเหตุที่แท้จริง ความสนุกสนานของเรื่องแนวนี้มาจากการใช้ไหวพริบและความพยายามของนักสืบในการไขปริศนาอันนำไปสู่การหาตัวผู้กระทำผิด”

นักสืบผู้โชคดี

นักสืบคือตัวละครที่สำคัญมากของเรื่องเชิงสืบสวน เพราะทำหน้าที่คอยไขคดีที่ซับซ้อนต่างๆ ตัวละครนักสืบที่มีเอกลักษณ์เป็นที่จดจำคือเสน่ห์หลักของเรื่องเล่าชนิดนี้ กล่าวกันว่าผู้เสพเรื่องนักสืบโดยมากไม่สามารถจดจำโครงเรื่องหรือรายละเอียดของแต่ละเรื่องได้ แต่พวกเขากลับสามารถจดจำตัวละครนักสืบได้ดี และมักเป็นเหตุผลหลักอย่างหนึ่ง

ที่ผลักดันให้เกิดการติดตามตัวละครนักสืบคนนั้นต่อไป ซึ่งการสร้างตัวละครนักสืบนี้ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความยืนยาวของเรื่องนักสืบเรื่องนั้นเลยทีเดียว ดังที่นักเขียน ลี ไชลด์ (Lee Child) (ใน फिल्मแม็กซ์, 2555:105) ผู้สร้างตัวละครนักสืบชื่อดังในยุคร่วมสมัยอย่าง แจ็ค รีชเชอร์ กล่าวว่า “เนื้อเรื่องอาจทำให้สิ่งที่คุณจะสื่อสารมีความน่าสนใจ แต่ตัวละครต่างหากที่คงทนอยู่ในจินตนาการของคนอ่าน”

ลิทซ์ (Leitch, 2002:2) จำแนกนักสืบโดยแบ่งตามลักษณะของตัวนักสืบและวิธีการทำงานของนักสืบพบว่าสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม คือ (1) นักสืบเอกชน (2) นักสืบทางการ และ (3) นักสืบไม่เป็นทางการ

(1) นักสืบเอกชน (Private Eye Detective) เป็นนักสืบที่ไม่ได้รับเงินเดือนจากภาครัฐ อาจรับค่าตอบแทนจากผู้ว่าจ้างแต่ละรายโดยนักสืบกลุ่มนี้มักเกี่ยวกับการจัดการกับปัญหาต่างๆได้แบบมืออาชีพ นักสืบแบบฮาร์ด บอยล์ด ส่วนใหญ่เป็นนักสืบกลุ่มนี้ เขามักเข้าไปสืบเรื่องเกี่ยวกับการคอร์รัปชันอาชญากรรม ซึ่งบ่อยครั้ง มีตำรวจ หรือข้าราชการพัวพันชกโยอยู่ด้วย ลูกค่านักสืบแบบนี้ มักเป็นเศรษฐีเช่นเรื่อง Chinatown (1974) ที่นักสืบเอกชนชื่อเจ็ค กิทเทส (Jake Gittes) อดีตเคยเป็นตำรวจที่หันมาเป็นนักสืบ เขาต้องสืบคดีที่พัวพันกับผู้มีอิทธิพลทางการเมือง การคอร์รัปชันในภาครัฐและเรื่องชู้สาวที่ขัดศีลธรรมอย่างแรง ภาพยนตร์มีความซับซ้อนมาก แต่ประสบความสำเร็จทุกด้าน

(2) นักสืบทางการ (Official-Detective) นักสืบกลุ่มนี้จะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นตำรวจทำงานในองค์กรรัฐหรือเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม โดยสามารถจัดการกับปัญหาอาชญากรรมได้อย่างมีระบบและมีอำนาจขอบเขตเต็มที่ เช่นเรื่อง Seven (1995) ที่ตัวละครตำรวจนักสืบสองคนต้องเข้าไปสืบคดีฆาตกรรมสองของขวัญตามบาปเจ็ดประการ ต่อมาภายหลังนักสืบได้ตกเป็นเหยื่อเสียเอง

(3) นักสืบไม่เป็นทางการ (Unofficial Detective) นักสืบเหล่านี้อาจเป็นผู้มีสติปัญญาดี สามารถจัดการปัญหาหลักกลับต่างๆ ได้ดีแต่ไม่ได้มีหน้าที่อย่างเป็นทางการในการจัดการกับปัญหาและคดีความนั้นๆ นักสืบอย่าง เซอร์ล็อก โฮลมส์ ของผู้เขียน อาร์เธอร์ โคนัน ดอยล์ และนักสืบแอร์กูล ปิวโร ของ นักเขียนหญิง อกาธา คริสตี ก็จัดอยู่ในกลุ่มนี้ด้วย

นอกจากนักสืบผู้มีปัญญาหลักแหลมนี้ บางครั้ง ชาวบ้านธรรมดาที่อาจมีนิสัยอยากรู้อยากเห็นและช่างสงสัย ในบางคราวที่จำเป็น พวกเขาอาจลงมือสืบสวนหาต้นสายปลายเหตุต่างๆ ได้ด้วยตนเอง นักสืบแบบนี้มักจะไม่สืบอะไรเป็นประจำ แต่จะทำเป็นบางครั้งบางคราวหรือแค่เพียงครั้งเดียว ลิทซ์ เรียกนักสืบแบบนี้ว่า One-Time Detective โดยนักสืบชนิดนี้ พบมากในภาพยนตร์เรื่องนักสืบของอัลเฟรด ฮิตช์ค็อก (Alfred Hitchcock) ที่พระเอกมักจะถูกผลักให้เข้าไปสู่สถานการณ์บังคับ ต้องไปรู้เรื่องหรือเกี่ยวข้องกับเรื่องราวลึกลับแต่เรื่องลึกลับนี้อาจไม่ได้ซับซ้อนมากนักหรือไม่ได้เป็นเกมแห่งความตาย แต่บางครั้งอาจเกิดจากความบ้าบิ่นหรือความสอดรู้สอดเห็นของตัวนักสืบเอง ส่วนผู้ต้องสงสัยก็อาจไม่ได้เป็นใครอื่น แต่อาจเป็นเพื่อนฝูงเป็นคนชอบโกหก หรือจะเป็นอาชญากรก็ได้ เช่นเรื่อง Shadow of A Doubt (1943) ของอัลเฟรด ฮิตช์ค็อก และ Blue Velvet (1986) ของผู้กำกับ เดวิด ลินช์ (David Lynch) ที่พระเอกของเรื่องตัดสินใจสืบหาความจริงที่น่าสงสัยด้วยตนเองก่อนที่จะพบว่าเรื่องที่เขาสงสัยนั้น น่ากลัวและวิปริตกว่าที่คิดไว้มาก

เรื่องนักสืบในสื่อยอดนิยม

ปัจจุบันสื่อหลักที่สร้างชีวิตให้แก่นักสืบมากมายคือสื่อสิ่งพิมพ์ดังจะสังเกตได้ว่าตัวละครนักสืบที่มีชื่อเสียงส่วนใหญ่มีกำเนิดมาจากสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทนวนิยายเกือบทั้งสิ้น แต่สื่อที่ช่วยขยายความนิยมให้กับเรื่องนักสืบ ในยุคปัจจุบันคือสื่อ

ภาพและเสียง (Visual-Audio) อย่างโทรทัศน์และภาพยนตร์ ด้วยทั้งสองสื่อนี้สามารถต่อเติมจินตนาการให้เห็นเป็นภาพและเสียงชัดเจนและสามารถสร้างอารมณ์ตื่นเต้นต่างๆ ได้ดี นอกจากนี้ทั้งสองสื่อข้างต้นยังมีระบบสุนทรียะด้านการตัดต่อ (Editing) ที่สามารถลำดับเหตุการณ์ต่างๆ ให้ออกมาได้หลายรูปแบบ อันช่วยเสริมแต่งจินตนาการเรื่องเชิงสืบสวนให้กว้างขวางออกไปไม่รู้จบ

(1) เรื่องนักสืบในสื่อโทรทัศน์

สำหรับเรื่องนักสืบในสื่อโทรทัศน์ที่ออกอากาศแพร่หลายเป็นที่รู้จักกันกว้างขวางมีอยู่น้อย มีทั้งในรูปแบบของการตูน ละคร และรายการเกมโชว์

การ์ตูนนักสืบในสื่อโทรทัศน์ที่คนทั่วโลกรู้จักดีมีอยู่หลายเรื่อง เรื่องเก่าแก่มาเรื่องหนึ่งคือ สกูบี้-ดู (Scooby-Doo) อันมีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับนักสืบวัยรุ่น พร้อมสุนัขพันธุ์เกรตเดนที่เหียวสืบค้นเรื่องลึกลับและสิ่งเหนือธรรมชาติอยู่มิได้ขาด โดยออกอากาศตอนแรกเมื่อปี 1969 ในชื่อตอนว่า Where Are You? การ์ตูนโทรทัศน์เรื่องนี้ประสบความสำเร็จมาก ภายหลังถูกผลิตเป็นภาพยนตร์ด้วย ชิงเชามีลด์ (2002:32) กล่าวถึงการ์ตูนเรื่องนี้ว่า “Scooby-Doo เป็นตัวการ์ตูนในหนึ่งการ์ตูนที่ออกอากาศต่อเนื่องยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของวงการทีวี” การ์ตูนเรื่องนี้เคยแพร่ภาพในประเทศไทยมาระยะหนึ่งแล้ว

นอกจาก สกูบี้-ดู ซึ่งเป็นการ์ตูนจากฝั่งตะวันตก ฝั่งตะวันออกก็มีการ์ตูนนักสืบที่คนทั่วไปรู้จักดีเช่นกัน เรื่องที่แพร่หลายที่สุดคือยอดนักสืบจิ๋วโคนัน (Detective Conan) การ์ตูนเรื่องนี้ชาวไทยและคนในภูมิภาคเอเชียนิยมกันมาก กำเนิดของการ์ตูนโทรทัศน์เรื่องนี้ มาจากการ์ตูนในหนังสือที่ชื่อ โชนันซันเดย์ รายสัปดาห์ พิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี 1994 ปัจจุบันมีจำนวนตอนมากกว่า 900 ตอนซึ่ง บลูสกายคอมเพล็กซ์ (2557:87) กล่าวถึงที่มาของการ์ตูนยอดนิยมจากญี่ปุ่นเรื่องนี้ว่า “จากเดิมที่วางให้เป็นการตูน 3 เดือนจบ ยอดนักสืบจิ๋วโคนันกลับโลดแล่นอยู่บน

หน้ากระดาษมาอย่างยาวนานถึง 20 ปี เพราะทันทีที่ตีพิมพ์ก็ได้รับความนิยมอย่างรวดเร็ว” ต่อมาภายหลังยอดนักสืบจิ๋วโคนันถูกนำมาผลิตเป็นการ์ตูนทางโทรทัศน์ และถูกสร้างเป็นภาพยนตร์การ์ตูนอีกด้วย สำหรับกรณีภาพยนตร์นั้นเริ่มสร้างกันมาแล้วถึง 18 ภาค

เรื่องนักสืบในสื่อโทรทัศน์นอกจากถูกผลิตในรูปแบบการ์ตูนแล้วยังถูกสร้างสรรค์ในรูปแบบละครและเกมโชว์ด้วย ละครโทรทัศน์เชิงสืบสวนที่ชาวอเมริกันชอบกันมีอยู่มากมาย เรื่องที่โด่งดังในอดีตคือเรื่อง Police Story (1973) ส่วนชาวไทยก็เคยนิยมละครโทรทัศน์เชิงสืบสวนของฮ่องกงอยู่พักใหญ่ เรื่องที่คนไทยติดตามชมกันกว้างขวางคือเรื่อง เปาปุ้นจิ้นที่ออกอากาศในประเทศไทยมาแล้วหลายครั้ง เพราะมีการผลิตซ้ำอยู่บ่อยครั้งและทุกครั้งก็มักได้รับความนิยมท่วมทับ นอกจากละครจีน-ฮ่องกงแล้ว สถานีโทรทัศน์ไทยก็มีการผลิตละครนักสืบเองอยู่หลายเรื่องอาทิเรื่อง คีล 5 คนกล้าทำกรรม ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 เนื้อเรื่องแต่ละตอนเกี่ยวข้องกับภารกิจสืบคดีของหน่วยนักสืบทางการ เนื้อหาส่วนใหญ่ผูกพันกับความเชื่อเรื่องวิญญาณที่ชาวไทยนิยมซึ่งนอกจากละครแล้ว สถานีโทรทัศน์ไทยยังผลิตรายการเกมโชว์ประเภทนักสืบด้วยเช่น ไทยรัฐทีวี ผลิตรายการ ปริศนา ฆาตกรรม มีการเชิญดารานักแสดงหลายคนมาเป็นนักสืบ และแข่งขันกันสืบหาตัวฆาตกร

(2) เรื่องนักสืบในสื่อภาพยนตร์ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่า วงการภาพยนตร์เป็นแหล่งผลิตเรื่องนักสืบอยู่เป็นจำนวนมากแต่วงการภาพยนตร์ก็มิได้นำเสนอเฉพาะเรื่องนักสืบที่เน้นการสืบคดีตามขนบดั้งเดิมเท่านั้น แต่นิยมนำเอาเรื่องนักสืบไปผสมผสานกับภาพยนตร์กลุ่มต่างๆ (Mixing Genre) ด้วย ซึ่งกลุ่มภาพยนตร์ที่ถูกนำมาผสมเรื่องเชิงสืบสวนและได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางมี 3 กลุ่มหลักคือกลุ่มภาพยนตร์บู๊ ตลก และผี สำหรับกลุ่มภาพยนตร์บู๊นั้น อาจกล่าวได้ว่าส่วนใหญ่มักมี

เนื้อเรื่องเกี่ยวกับตำรวจตามจับผู้ร้ายซึ่งก็มักต้องมีเรื่องของการสืบสวนเป็นส่วนผสมอยู่ด้วยเพราะปกติตำรวจนั้นมีทักษะการสืบคดีอยู่ก่อนแล้ว ยามปฏิบัติหน้าที่ก็หนีไม่พ้นที่จะต้องใช้ทักษะด้านนี้อยู่เสมอ ดังนั้นภาพยนตร์กลุ่มที่มีตำรวจเป็นตัวเอกมักมีปฏิบัติการเชิงสืบสวนผสมผสานอยู่ด้วย นอกจากนี้ภาพยนตร์บู๊ยอดนิยมที่มีตัวละครประเภทสายลับหรือจารชนอย่าง เจมส์ บอนด์ (James Bond) และ เจสัน บอร์น (Jason Bourne) เกือบทุกเรื่อง ทุกภาค มักมีการผสมผสานเรื่องเชิงสืบสวนไว้ด้วยเช่นกัน

ภาพยนตร์บู๊ผสมเรื่องนักสืบมีการสร้างอย่างกว้างขวางในวงการภาพยนตร์ตะวันตก แต่มาระยะหลังวงการภาพยนตร์เอเชียได้หันมาสร้างภาพยนตร์ที่มีส่วนผสมข้างต้นเพิ่มมากขึ้น ภาพยนตร์รูปแบบดังกล่าวที่ผู้ชมชื่นชมกันมากมีอาทิ เรื่อง Wuxai (2011) กำกับการแสดงโดยปีเตอร์ชาน เป็นภาพยนตร์กำลังภายในผสมเรื่องเชิงสืบสวน ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ไปฉายที่เทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ประเทศฝรั่งเศสและเข้าฉายในเมืองไทยในชื่อ นักฆ่าเทวดาแขนเดียว ส่วนภาพยนตร์บู๊กำลังภายในอีกเรื่องที่ประสบความสำเร็จทางรายได้ดีคือเรื่อง Detective Dee (2010) หรือที่ชาวไทยรู้จักดีในชื่อ ดีเหรินเจีย ซึ่งภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับความนิยมอย่างสูง จนมีการสร้างภาคสองตามมา และประสบความสำเร็จเช่นกัน สำหรับเรื่องนักสืบดีเหรินเจียนี้มีที่มาจากบุคคลในประวัติศาสตร์ของจีน ซึ่งเป็นขุนนางสมัยราชวงศ์ถัง โดยก่อนจะกลายมาเป็นภาพยนตร์ ดีเหรินเจียได้รับความนิยมในฉบับนิยายมาก่อน โดยมีการแปลเป็นภาษาไทยเผยแพร่ด้วยเช่นกัน

ทางด้านกลุ่มภาพยนตร์ตลกก็มีการผสมผสานเรื่องนักสืบเอาไว้ด้วยเช่นกัน ภาพยนตร์เรื่องหนึ่งที่ได้รับนิยามมากในหมู่นักชมชาวตะวันตกคือเรื่องนักสืบพิงก์แพนเตอร์ (The Pink Panther) ซึ่งมีเรื่องราวเกี่ยวกับนักสืบนาม ฌาคส์ คลูโซ (Jacques Clouseau) ที่ต้องสืบคดีขโมยเพชรและคดีสำคัญ

อื่นๆ ด้วยพฤติกรรมที่ชวนขบขัน ภาพยนตร์เรื่องนี้มีการสร้างขึ้นครั้งแรกเมื่อปี 1963 ปีเตอร์ เซลเลอร์ส (Peter Sellers) แสดงเป็นนักสืบภาคส์ คลูโซ เรื่องนักสืบพิงค์ แพนเตอร์ นี้ได้รับความนิยมติดต่อกันมานานกว่ากึ่งศตวรรษ มีการผลิตภาพยนตร์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับนักสืบคนนี้ตามมาอีกหลายหนซึ่งครั้งล่าสุดคือภาคที่ 9 ออกฉายในเมืองไทยเมื่อปี 2552 ชื่อเรื่อง The Pink Panther 2 (2009) บทนักสืบคลูโซ รับบทโดยนักแสดงตลก สตีฟ มาร์ติน (Steve Martin)

โดยข้อเท็จจริงแล้วภาพยนตร์ตลกที่ผสมกับเรื่องนักสืบนั้นมีอยู่มากมาย แต่เรื่องที่ได้รับการนิยมนิยามความคาดหมายเรื่องหนึ่งคือ 21 Jump Street (2012) ซึ่งได้รับความนิยมมากในหมู่ผู้ชมวัยรุ่น จนต้องมีการผลิตภาคสองตามมาในชื่อ 22 Jump Street (2014) ทั้งสองภาคมีเนื้อหาเกี่ยวกับตำรวจที่แฝงตัวไปสืบคดีในสถาบันการศึกษาโดยภาคแรกสืบคดีในโรงเรียนมัธยม ส่วนภาคสอง เป็นการแฝงตัวเข้าไปในมหาวิทยาลัยซึ่งผลสำเร็จของภาพยนตร์ชุดนี้นับว่าน่าสนใจมากเพราะไปพ้องกับเหตุการณ์ในอดีตของวงการภาพยนตร์ฮ่องกงที่เคยมีปรากฏการณ์ความนิยมในเรื่องนักสืบที่ปลอมตัวเป็นนักเรียนมาก่อนเรียกว่าแม้จะสร้างขึ้นคนละช่วงเวลา คนละสภาพวัฒนธรรม แต่ต่างก็ประสบความสำเร็จอย่างสูงเช่นกัน โดยภาพยนตร์ฮ่องกงเรื่องที่ว่านี้คือคนเล็กนักเรียนโต (1991) ที่มีการผลิตภาคต่อรวมกันทั้งสิ้นสามภาคโดยนักแสดงที่รับบทนักสืบหน้าเยาว์คือ โจวชิงฉือ ที่คนไทยรู้จักกันเป็นอย่างดีเมื่อวิเคราะห์ถึงเหตุผลว่าทำไมเรื่องนักสืบในโรงเรียนจึงประสบความสำเร็จ แม้จะมีการสร้างขึ้นต่างยุคสมัย ต่างภูมิภาค คำตอบสำคัญน่าจะเกี่ยวข้องกับการที่เรื่องราวและเนื้อหาเป็นที่ถูกใจของกลุ่มผู้ชมเป้าหมายซึ่งส่วนมากเป็นวัยรุ่นและอยู่ในวัยกำลังศึกษา เรื่องนักสืบในสถานศึกษาจึงมีความใกล้ชิดกับผู้ชม ประกอบกับการคัดเลือกนักแสดงที่มารับบทนักสืบมีความเหมาะสมจึงส่งผลทำให้ภาพยนตร์ประสบความสำเร็จด้านรายได้อย่างไม่ยากเย็น

ทางด้านภาพยนตร์ตลกร่วมสมัยของไทยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับนักสืบเรื่องที่คนไทยพอจดจำกันได้คือเรื่อง สายลับจับบ้านเล็ก (2550) กำกับการแสดงโดยคมกฤษ ตรีวิมล เนื้อเรื่องเกี่ยวกับนักสืบที่สืบคดีคู่สาวแต่ตัวนักสืบเองกลับไปติดพันผู้หญิงที่ตนติดตามอยู่ เรื่องนักสืบจึงบานปลายออกไปและกลายเป็นเรื่องรักแทนซึ่งก็ถูกใจผู้ชมชาวไทยพอสมควร

ส่วนภาพยนตร์ผีคือภาพยนตร์อีกกลุ่มที่นิยมเอาเรื่องนักสืบมาผนวกเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวเขย่าขวัญ ภาพยนตร์ที่โดดเด่นมากตามแนวทางนี้คือเรื่อง The Ring (1998) จากญี่ปุ่น ซึ่งได้รับความนิยมชื่นชมมากจากผู้ชมทั่วทุกทิศ จนผู้สร้างภาพยนตร์ฝั่งฮอลลีวูดต้องนำไปผลิตซ้ำเป็นภาพยนตร์ภาษาอังกฤษบ้าง ส่วนภาพยนตร์ไทยก็มีการผสมผสานเรื่องนักสืบเข้ากับเรื่องผีและวิญญาณอยู่ไม่น้อย ภาพยนตร์ผีเชิงสืบสวนที่โดดเด่นของไทยมีหลายเรื่อง อาทิ บ้านผีสิง (2550) เรื่องของนักข่าวสาวที่สืบหาความเชื่อมโยงระหว่างคดีฆาตกรรมกับบ้านพักแพทย์ ต่อมาสืบพบว่าบ้านพักหลังนั้นมีวิญญาณร้ายสิงอยู่ เรื่องโปรแกรมหน้าวิญญาณอาฆาต (2551) มีตัวเอกออกสืบหาสาเหตุการตายของผีในจอภาพยนตร์ ขณะที่เรื่อง Soul's Code ถอดรหัสวิญญาณ (2551) ก็เป็นเรื่องราวของตำรวจที่สืบคดีเด็กสาวถูกฆาตกรรมโดยมีวิญญาณมาสื่อสารถึงเบาะแสของคดี เป็นต้น

หากพิจารณาเหตุผลว่าทำไมภาพยนตร์ผีจึงสามารถผสมผสานกันได้ดีกับเรื่องนักสืบอาจวิเคราะห์ได้ว่าเกิดจากขนบประจำแนว (Convention) ของเรื่องเล่าทั้งสองชนิดที่มีความสอดคล้องกัน อาทิ เรื่องเล่าผีมักเกี่ยวกับการตายและเหตุลึกลับ ซึ่งเรื่องนักสืบก็มักเกี่ยวข้องกับเหตุดังกล่าว เรื่องเล่าผีมักมีจุดสำคัญที่ใครเป็นคนก่อกรรม ใครเป็นต้นเหตุของการตาย ขณะที่เรื่องเล่านักสืบก็มีจุดสำคัญที่การค้นหาว่าใครเป็นตัวการเช่นกันซึ่งจากการที่ขนบของทั้งเรื่องผีและเรื่องนักสืบมีความใกล้เคียงกันนี้เอง จึงทำให้เรื่องทั้งสองแนวสามารถผสมกลมกลืนกันได้อย่างไม่

ผิดฝา ผิดตัว ภาพยนตร์ผีสมัยหลัง จึงมักออกมาเป็นแนวสืบสวนกันเสียเป็นส่วนใหญ่

สรุป นับจากจุดกำเนิดวรรณกรรมนักสืบของเอ็ดการ์ แอลแลน โป เรื่องฆาตกรรมที่ถนนมอร์กในปี 1841 จวบจนปัจจุบันเรื่องนักสืบยังคงถือได้ว่าได้รับความนิยมไม่เสื่อมคลายโดยตลอดระยะเวลาเกือบสองศตวรรษ เรื่องนักสืบ/เรื่องสืบสวนยังคงถูกรังสรรค์ขึ้นและได้รับการต้อนรับจากผู้ชมอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจากได้รับพลังเสริมจากสื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์ที่สามารถแปรเปลี่ยนจินตนาการจากตัวอักษรไปสู่ภาพและเสียงที่สัมผัสได้ชัดเจนขึ้น เรื่องนักสืบจึงสามารถเข้าถึงมวลชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันสื่อสิ่งพิมพ์อย่างนิยายนักสืบก็ยังคงรักษาพื้นที่ของตนไว้ได้เพราะสื่อสิ่งพิมพ์มักเป็นต้นธารการสร้างเรื่องราวสืบสวนและตัวนักสืบรุ่นใหม่ๆ ก่อนที่สื่อภาพและเสียงจะนำไปขยายต่อ ทำให้เพิ่มฐานผู้อ่านเพิ่มมากขึ้นด้วย เพราะหากผู้ชมชอบเรื่องนักสืบจากที่เห็นในโทรทัศน์และ

ภาพยนตร์ พวกเขาอาจกลับไปหาด้านฉบับนิยายมาอ่านต่อ ซึ่งเท่ากับว่าสื่อยอดนิยมต่างทำหน้าที่ส่งเสริมประสิทธิภาพและส่งเสริมการตลาดซึ่งกันและกันหนี้อากสิ่งอื่นใด เรื่องนักสืบมีกลวิธีและเนื้อหาเป็นเอกลักษณ์ของตนโดยมีความโดดเด่นด้านการปกปิดข้อมูล การกระตุ้นความอยากรู้ และมีอุปายในการเปิดเผยความจริงที่คาดไม่ถึง สิ่งเหล่านี้ช่วยตอบสนองความกระหายใคร่รู้ของมนุษย์ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งในท้ายที่สุด เรื่องนักสืบมักจบลงด้วยการเปิดเผยความจริงให้เห็นว่าความลับไม่มีในโลก คนทำผิด ไม่อาจหลบซ่อน ผู้ทำกรรมย่อมได้รับผลจากกรรมจากที่ตนก่อไว้ ซึ่งสาระที่เรื่องนักสืบได้มอบให้แก่ผู้อ่าน ผู้ชมนี้เอง คือเหตุผลสำคัญส่วนหนึ่งที่ทำให้เรื่องนักสืบยังสามารถครองใจผู้คนได้อย่างเหนียวแน่น เพราะธรรมชาติของมนุษย์ ส่วนมากมีความอยากรู้อยากเห็นและรักความเป็นธรรม จึงอยากเห็นคนผิดถูกเปิดโปง อยากเห็นสังคมโปร่งใส ตรวจสอบได้ ซึ่งเรื่องนักสืบสามารถปฏิบัติการณ์สิ่งเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- จ๋อน เห็ดวสันต์ (2545,เมษายน-กันยายน). ปริทัศน์รหัสคดี. (1), 12
- ชิงเซามิลค์. (2002, 7-13 มิถุนายน) Scooby-Doo. เอนเตอร์เทน. (674), 32
- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิชย์ (2545) อ่าน (ไม่) เอาเรื่อง. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คปไฟ.
- เทพบุตรยุติธรรม. (2555, ธันวาคม) ฟิล์มแม็กซ์. 6 (66), 105
- บรม พนมแดง (2545, เมษายน-กันยายน) . ปริทัศน์รหัสคดี. (1), 24.
- บลูสกาย คอมเพล็กซ์. (2557,ตุลาคม) . ยอดนักสืบจิ๋วโคนัน : ฟิล์มแม็กซ์. (88), 87
- ยอร์ฟ อมิชิตส์ และกอร์ดอน เก็กโค่ (2012, ธันวาคม). The 30 Must See To Be A Movie Lover. สตาร์พิกส์. 48 (12),78
- เรื่องเดช จันทรศิริ (2543, ตุลาคม). ยุคทองของรหัสคดี (บุน). รหัสคดี. (5), 7-10.
- เรื่องเดช จันทรศิริ (2546, ตุลาคม-ธันวาคม). ประเภทนิยายสายลับ. รหัสคดี. (17), 5-8.
- วินทร์ เลียววาริณ (2548) นิยายข้างจอ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ 311.
- วิโรจน์ สุทธิสีมา., บรรณาธิการ.(2553, ปักษ์หลัง เมษายน) สตาร์พิกส์. 45 (760), 114.
- สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2544,มกราคม-มีนาคม).นิทาน น.ม.ส นำมาสู่คำว่า นักสืบ. รหัสคดี. (6), 179-186. สุทธากร สันติธวัช (2538). ภาพยนตร์อเมริกัน. กรุงเทพฯ : ห้องภาพสุวรรณ.

ภาษาอังกฤษ

- Lacey, Nick. (2000) Narrative and Genre. New York : Palgrave.
- Leitch, Thomas. (2002) Crime Films. Cambridge : Cambridge University Press.
- Stanley, Robert Henry. (2003) Making Sense of Movies : Filmmaking in the Hollywood Style. Boston : Mcgraw-Hill.
- Todorov, Tzvetan. (1988). The Typology of Detective Fiction. Modern Criticism and Theory : The Reader. Lodge, David., ed. New York : Longman.